

Uchwała Nr VIII/49/2019
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 11 marca 2019 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2019”.

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2018 r., poz. 995 ze zm.) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

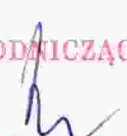
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch

***„Powiatowy program
oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc
w rodzinie na rok 2019”***

Ośrodek Interwencji Kryzysowej
pozostający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jaśle

Jaśło, 2019 rok

Wprowadzenie

Zjawisko przemocy w rodzinie według Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu, kompleksowych, zintegrowanych oraz interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie – poprzez oddziaływanie profilaktyczne zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zasady opracowania i realizacji Programu określa:

- a) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r., Nr 50, poz. 259),
- b) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty do realizacji Uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29.04.2014 r.,
- c) Wytyczne zawarte w „Procedurach postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych, związanych z przemocą w rodzinie, materiałach instruktażowych, zaleceniach – dla osób realizujących te zadania” - pkt. 10. „Zasady opracowywania programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

Zgodnie z założeniami *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020* jedną z form pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie są oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, których opracowanie i realizacja, według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację zadania zapewnia budżet państwa.

Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie powinny stanowić pomocniczą rolę i być częścią integralnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składają się także różne formy interwencji prawno-administracyjnych podejmowanych wobec sprawców.

I. Założenia ogólne programu

Niniejszy program został opracowany w oparciu o integracyjny model pracy łączący podejście krótkoterminowe skoncentrowane na rozwiązaniach TSR, podejście behawioralno-poznawcze oraz elementy programu Duluth.

Analizując badania, które prezentują występowanie różnych aspektów przemocy domowej oraz posiłkując się własnym doświadczeniem pracy z osobami uwikłanymi w przemoc, można wnioskować, że przemoc jest uwarunkowana licznymi przyczynami stanowiącymi sieć wzajemnych powiązań i zależności.

Najbardziej ogólne, to uwarunkowania społeczno-kulturowe, które są związane z funkcjonowaniem społeczeństw w aspekcie duchowym i aksjologicznym. Odnoszą się do tradycji, zwyczajów traktowania kobiet, mężczyzn, dzieci, czy przekonań i opinii na temat przemocy oraz instytucji społecznych.

Natomiast bardziej bezpośrednie znaczenie na stosowanie przemocy domowej mają doświadczenia socjalizacyjne sprawcy i ofiary w rodzinie pochodzenia oraz osobowość sprawcy, jak również zaburzone relacje między członkami rodziny pochodzenia i aktualnej.

Wyzwalaczami przemocy są natomiast sytuacje, w których bardzo istotną rolę odgrywa chroniczne obciążenie trudnościami, np. związanymi z finansami, relacjami rodzinnymi, chorobą, czy innymi sytuacjami, odbieranymi jako trudne. Wszystkie te czynniki tworzą sieć wzajemnych powiązań i zależności, stanowiąc indywidualną charakterystykę sytuacji przemocowej w rodzinie.

Odnosząc się do wiedzy na temat różnorodności problemów doświadczanych przez sprawców można stwierdzić, że model pracy integrujący różne podejścia, formy, narzędzia i metody pracy znajdzie grupę uczestników, dla których będzie stanowił skuteczny sposób radzenia sobie z zachowaniami przemocowymi.

Założeniem niniejszego programu jest integracja następujących elementów:

- a) edukacji na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- b) promocji wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- c) stosowania procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- d) uczenia umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli, porozumiewania się wg modelu komunikacji „Porozumienie bez przemocy”.

Aktualny stan wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie pozwala formułować treści merytoryczne oparte na przekonaniach i sądach dotyczących przemocy domowej oraz na sposobach jej powstrzymywania, tj.:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana poprzez stereotypowe myślenie, czyli przez postawy i poglądy wielu ludzi, często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania drugiej osoby,
- przemocy nie można usprawiedliwiać w żadnym przypadku i nigdy nie należy się na nią godzić,
- przemoc ma uwarunkowania kulturowe i obyczajowe, które oparte są na funkcjonujących w społeczeństwie stereotypach np. na temat ról kobiety i mężczyzny, orientacji seksualnej, rasy,

- można nabyć umiejętności porozumiewania się bez przemocy,
- wybór stosowania przemocy jest decyzją sprawcy, za którą ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

W związku z powyższym, program korekcyjno-edukacyjny zawiera działania psychologiczne, edukacyjne i socjalizacyjne ukierunkowane na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy przez te osoby oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Uczestnicy programu będą zatem edukowani na temat dynamiki przemocy, jej uwarunkowań społeczno-kulturowych, będą mogli skonfrontować własne przekonania, poglądy i postawy wobec przemocy. Będą mieli możliwość zdobycia wiedzy na temat krzywd, które wyrządzają osobom najbliższym, stosując przemoc, a także na temat wpływu zachowań przemocowych na relacje z osobami najbliższymi. Ważnym aspektem pracy z uczestnikami programu korekcyjno-edukacyjnego jest ich przygotowanie do wzięcia odpowiedzialności moralnej oraz psychologicznej za swoje czyny, jak również do rozpoczęcia pozytywnych zmian w relacjach interpersonalnych.

Podczas oddziaływań prowadzonych w ramach programu, jego uczestnicy będą mieli okazję do wnikliwego rozpoznawania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które mogą inicjować zachowania przemocowe i ich eskalację. Oddziaływania będą ukierunkowane na promowanie alternatywnych wartości i postaw, które pozwolą na konstruktywne wyrażanie emocji w sposób nieprzemocowy i akceptowany społecznie.

Uczestnicy programu będą mieli możliwość autentycznego zaangażowania się w proces zmian zachowań i postaw, czyli zmian na poziomie behawioralno-poznawczym, poprzez ćwiczenie nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania oraz rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

Należy zaznaczyć, że niniejszy program będzie realizowany zgodnie z następującymi zasadami:

- podstawowym priorytetem jest bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej,
- realizatorzy programu będą promować wysokie standardy etyczne i pragmatyczne oparte na aktualnej wiedzy i badaniach,

- realizatorzy programu będą wykazywali dbałość i starania, by program przyczyniał się do faktycznych zmian postaw i zachowań, zwiększał świadomość poczucia odpowiedzialności za własne czyny,
- uczestnicy programu będą traktowani w sposób nienaruszający ich godności,
- promowana będzie współpraca i komunikacja między programami dla osób stosujących przemoc a placówkami i instytucjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Realizując program należy mieć na uwadze, że nie jest to forma osobistej psychoterapii sprawcy, lecz są to oddziaływania korygujące niepożądane oraz szkodliwe zachowanie i postawy.

II. Cele programu

Podstawowym celem programu jest pomoc osobom stosującym przemoc w rodzinie w zaprzestaniu jej stosowania oraz ukształtowanie świadomej i odpowiedzialnej postawy życiowej w ramach pełnionych ról.

Cele szczegółowe:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Osiągnięcie wymienionych powyżej celów będzie możliwe dzięki oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym prowadzonym na poziomie poznawczym, emocjonalnym oraz zachowań, tj.:

- na poziomie poznawczym – wprowadzanie zmian przekonań związanych z kształtowaniem się tożsamości i ich wpływu na zachowanie (w tym: rola kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie i rodzinie);
- na poziomie emocjonalnym – pomoc w odzyskiwaniu kontroli i radzeniu sobie z emocjami;
- na poziomie zachowań – uczenie komunikacji i wywierania wpływu w kontaktach interpersonalnych bez stosowania przemocy.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich uwikłanych w nią osób, a jej skutki są długotrwałe i w sposób istotny wpływają na codzienne funkcjonowanie człowieka. Im szybciej zostaną podjęte działania związane z zatrzymaniem przemocy, tym mniejsze będą koszty emocjonalne osób dotkniętych przemocą.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu oraz kompleksowych, zintegrowanych i interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie – poprzez oddziaływanie profilaktyczne zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych wystąpieniem przemocy lub uwikłanych w przemoc, została przeprowadzona diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim oraz lokalna analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Analiza zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego została opracowana w oparciu o dane statystyczne za lata 2016-2017 udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle, Prokuraturę Rejonową w Jaśle, Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu jasielskiego oraz Ośrodki Interwencji Kryzysowej w Jaśle.

Tabele 1, 2 i 4 oraz wykres 1. obrazują dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”			LICZBA	
				ROK 2016	ROK 2017
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A			ogółem 291	ogółem 330
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę		193	229
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury		98	101
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 291	ogółem 330
	w tym:	a) miasto		96	110
		b) wieś		195	220
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 513	ogółem 531
	a) kobiet			267	286
		w tym:	- do 65 roku życia	231	246
			- od 66 roku życia	36	40
	b) mężczyzn		51	81	
		w tym:	- do 65 roku życia	40	69
			- od 66 roku życia	11	12

	c) małoletnich			195	164	
		w tym:	- dziewcząt	81	70	
			- chłopców	114	94	
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 291	ogółem 330	
	w tym:	a) kobiet		20	26	
		b) mężczyzn		268	300	
		c) nieletnich		3	4	
			w tym:	- dziewcząt	1	0
				- chłopców	2	4
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 10	ogółem 8	
	w tym:	a) kobiet		0	0	
		b) mężczyzn		10	8	
		c) nieletnich		0	0	
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu			ogółem 193	ogółem 200	
	w tym:	a) kobiet		10	6	
		b) mężczyzn		182	193	
		c) nieletnich		1	1	
			w tym:	- dziewcząt	1	0
				- chłopców	0	1
		w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek		ogółem 0	ogółem 0

			doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	ogółem 179	ogółem 190
			w tym: - kobiet	10	6
			- mężczyzn	168	184
			- nieletnich	1	0
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			ogółem 2	ogółem 0

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

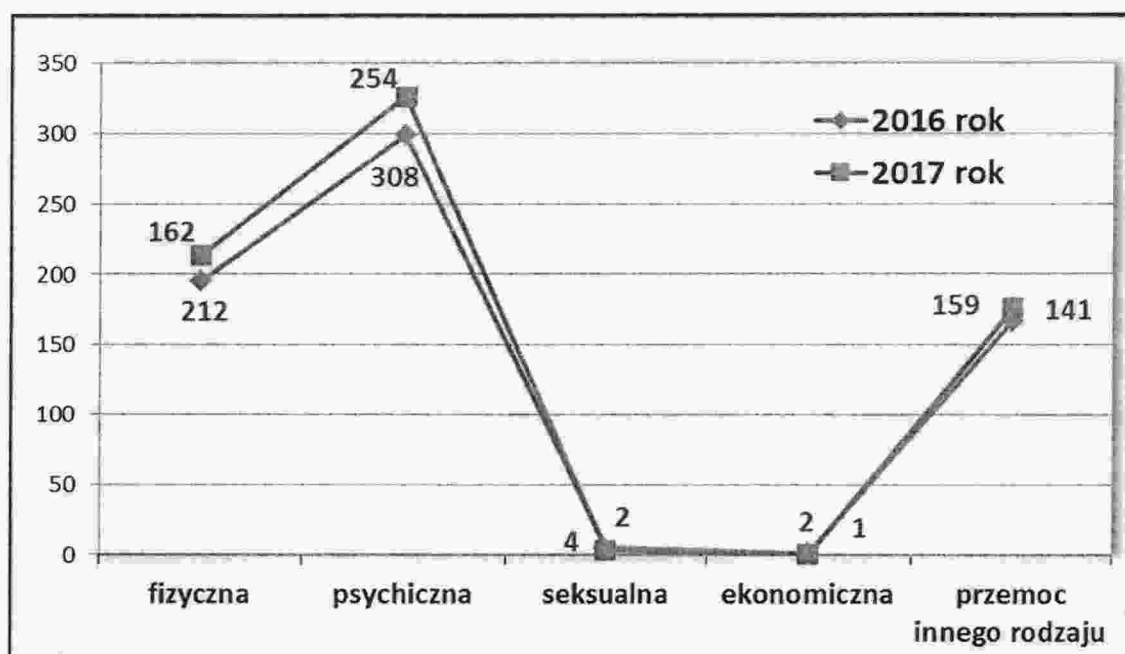
Na podstawie danych zwartych w tabeli 1 można wnioskować, że liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez Policję w roku 2017 jest wyższa, niż w roku 2016. Zdecydowaną większość wśród osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią mężczyźni. Około ¾ osób stosujących przemoc znajdowała się pod wpływem alkoholu.

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje przemocy	Liczba	
	ROK 2016	ROK 2017
fizyczna	195	213
psychiczna	299	326
seksualna	5	3
ekonomiczna	1	0
przemoc innego rodzaju	167	176

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Wykres 1. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z danych statystycznych Policji wynika, że zarówno w roku 2016, jak i 2017 większość osób dotkniętych przemocą doświadczała przemocy psychicznej, a następnie fizycznej. Należy mieć na uwadze, że w zdecydowanej większości osoby doznające przemocy doświadczają różnych jej form, które współwystępują w różnych konfiguracjach.

Tabela 3. Liczba osób z terenu powiatu korzystających w 2017 roku z pomocy poszczególnych SOW

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba osób korzystających ogółem, w tym:	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba dzieci
SOW Gorzyce	0	0	0	0
SOW Korytniki	0	0	0	0
SOW Lesko	4	4	0	4
SOW Nowa Sarzyna	2	2	0	0

Źródło: dane statystyczne z SOW w województwie podkarpackim

Tabela 4. Rodzaje pomocy udzielonej przez Policję osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

Rodzaje pomocy	Liczba osób	
	ROK 2016	ROK 2017
Umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	1
Umieszczenie w ośrodku wsparcia	0	0
Umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej	0	0
Umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0
Umieszczenie w szpitalu	1	0
Udzielenie pomocy medycznej	10	2
Inny rodzaj pomocy	0	0

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z danych zawartych w tabeli 3 wynika, że w 2017 roku 6 osób z terenu powiatu jasielskiego skorzystało ze schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie województwa podkarpackiego. Policja w roku 2017 umieściła 1 osobę w ośrodku wsparcia (tabela 4).

Przeprowadzona w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie jasielskim diagnoza potrzeb w zakresie udzielenia pomocy osobom znajdującym się w kryzysie w formie schronienia pozwala stwierdzić, że 6 ośrodków wykazało zapotrzebowanie na utworzenie miejsc hostelowych w powiecie. Mogłyby z nich skorzystać osoby znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, w tym osoby doznające przemocy. Poszerzenie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle o udzielania pomocy w formie schronienia, między innymi osobom doznającym przemocy, umożliwiłoby zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom oraz udzielanie efektywnej pomocy.

Poniżej zostały przedstawione dane Prokuratury Rejonowej w Jaśle, z których wynika, że w roku 2017 liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk była niższa niż w 2016 roku. Natomiast liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu jest porównywalna, co zostało przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	ROK 2016	ROK 2017
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	68	59
Liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu	29	27
Liczba wniosków o poddanie się karze w trybie art. 335 § 1 kpk (wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar bez przeprowadzenia rozprawy)	12	7
Liczba wniosków w trybie art. 324 § 1 kpk (dotyczy umorzenia śledztwa i zastosowania środków zabezpieczających wobec stwierdzenia całkowitej niepoczytalności podejrzanego)	2	brak danych
Liczba umorzonych postępowań	25	25

Źródło: dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle

Poniżej zostały także przedstawione dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące w powiecie jasielskim, które obrazują skalę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez Policję.

Tabela 6. Dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie jasielskim

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur NK wszczętych przez Policję	
		ROK 2016	ROK 2017
1.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Jaśle	33	8
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dębowiec	0	1

3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Jasło	4	3
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kołaczyce	1	3
5.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krempnej	1	2
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Nowym Żmigrodzie	2	4
7.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osiek Jasielski	0	2
8.	Zespół Interdyscyplinarny w Skolyszynie	3	0
9.	Zespół Interdyscyplinarny w Tarnowcu	2	2
10.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rodzinie w Gminie Brzyska	1	8

Źródło: dane statystyczne Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu jasielskiego

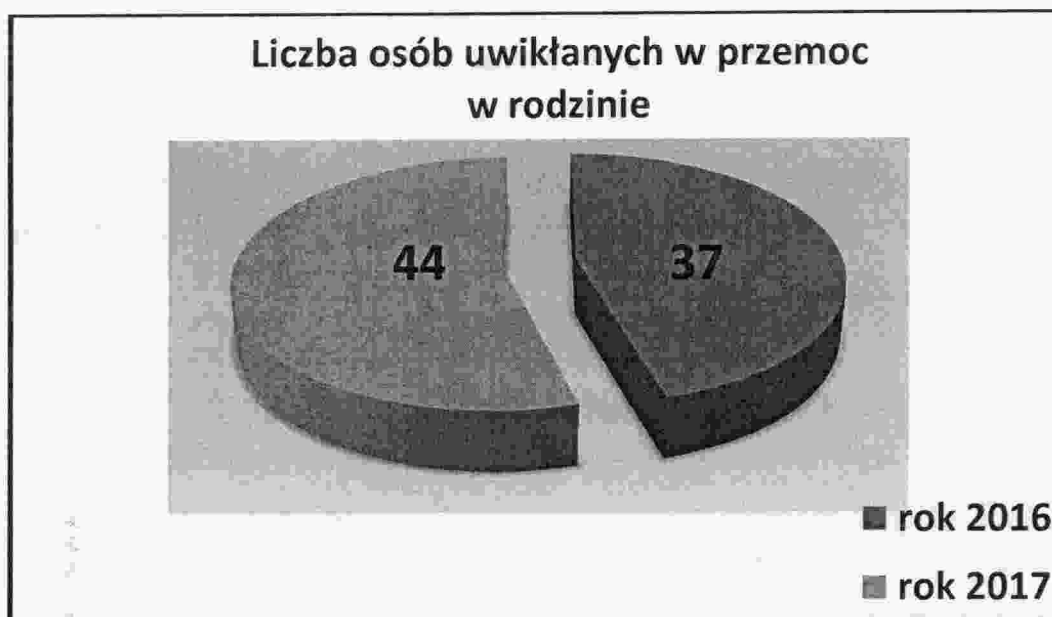
Dane statystyczne Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jasle przedstawione w tabeli 7. obrazują liczbę osób, które w latach 2014-2017 wzięły udział w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 7. Prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie jasielskim

Liczba osób uczestniczących w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle		
Rok	Liczba osób uczestniczących w programie	Liczba osób, które ukończyły program
2014	9	6
2015	4	2
2016	4	3
2017	5	3

Źródło: dane statystyczne OIK w Jasle

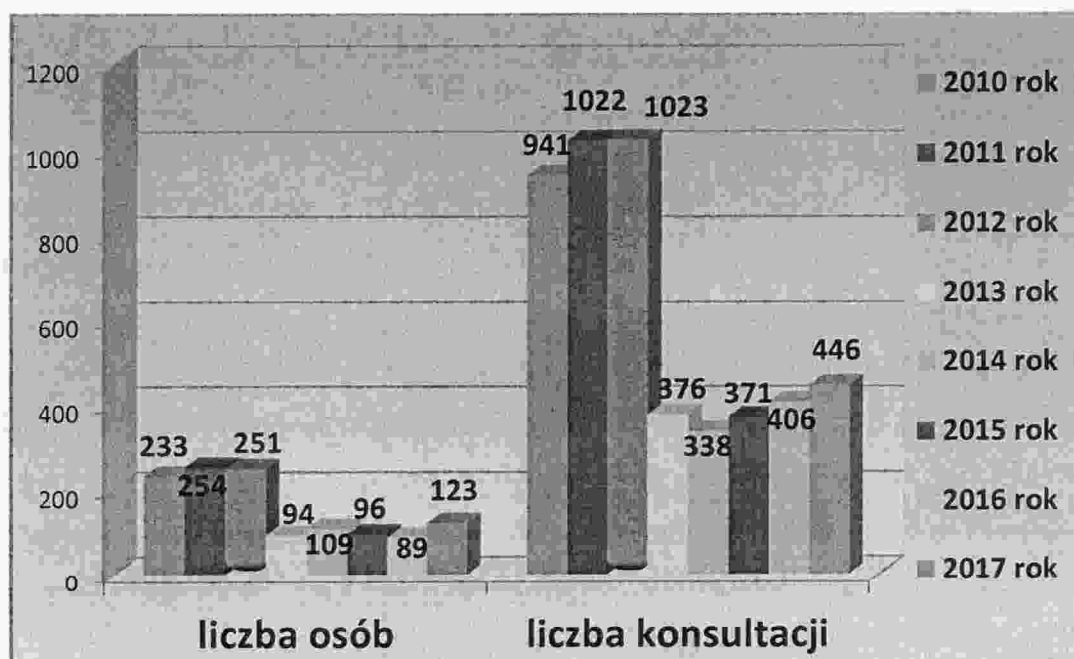
Wykres 2. Liczba osób uwikłanych w przemoc w rodzinie korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w latach 2016-2017

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Z danych zawartych na powyższym wykresie wynika, że w roku 2017 w porównaniu do roku 2016 zauważa się wzrost liczby osób, które skorzystały z pomocy OIK w Jaśle, w tym osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Wykres 3. Analiza porównawcza dotycząca liczby osób korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w latach 2010-2017

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Na wykresie 3 zostały przedstawione dane statystyczne za lata 2010 - 2017, które obrazują liczbę osób korzystających z pomocy w OIK w Jaśle oraz liczbę udzielonych specjalistycznych porad.

Wnioski i rekomendacje:

1. Częstotliwość występowania oraz wykrywalność zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie jasielskim w latach 2016 i 2017 w odniesieniu do lat poprzednich jest porównywalna, na co wskazują:
 - liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2017,
 - liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk oraz skierowania do Sądu akt oskarżenia.
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle udziela specjalistycznej pomocy osobom znajdującym się w różnych kryzysach życiowych, w tym uwikłanym w przemoc w rodzinie. Z pomocy OIK korzystają zarówno osoby doznające przemocy oraz osoby stosujące przemoc.
3. Na terenie powiatu jasielskiego występują potrzeby związane z zapewnieniem pomocy w formie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym osobom doznającym przemocy w rodzinie.
4. Należy podejmować działania zmierzające do rozbudowy sieci wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym dla osób doznających przemocy, między innymi poprzez poszerzanie działalności OIK o nowe formy pomocy.
5. Należy, w miarę możliwości, rozszerzać zasoby kadrowe o wykwalifikowanych specjalistów w celu zwiększenia dostępu do uzyskania bezpłatnej profesjonalnej pomocy ludziom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych.
6. Należy nadal podejmować działania informacyjne oraz edukacyjne na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości szukania pomocy, jak również na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych.
7. Należy podejmować działania profilaktyczno-edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w celu ukazywania alternatywnych form spędzania czasu wolnego i zapobiegania występowaniu zachowań ryzykownych.
8. Należy rozważyć wprowadzenie innowacyjnych form informowania o możliwości skorzystania z pomocy w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz sposobów motywowania do udziału w programie.

IV. Realizacja programu

Program korekcyjno-edukacyjny w roku 2019 będzie realizowany w systemie zamkniętym, w grupie liczącej około 10 do 15 osób lub mniejszej – po wyrażeniu zgody przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie. Oznacza to, że nie przewiduje się możliwości dołączania nowych osób w trakcie realizacji cyklu zajęć. Program będzie obejmował 60 godzin zegarowych pracy grupowej i 2 godziny zegarowe pracy indywidualnej z każdym uczestnikiem programu.

Integralną częścią programu jest diagnoza wstępna, która odbywa się w ramach spotkań indywidualnych z każdym uczestnikiem. Jej wynikiem jest podpisanie kontraktu z klientem. Diagnoza wstępna jest wstępnym rozpoznaniem sytuacji uczestnika i ma na celu określenie jego motywacji, uzyskanie informacji o sytuacji życiowej (rodzinnej i zawodowej), sposobach funkcjonowania, specyfice zachowań przemocowych, jakie stosuje (m.in. kwestionariusz historii przemocy), cechach osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej. Diagnoza powinna zostać opisana w dokumentacji klienta.

Diagnoza pogłębiona dokonywana jest natomiast odpowiednio do potrzeb i służy uzyskaniu szczegółowych informacji o funkcjonowaniu i przeszłości uczestników. Także powinna zostać opisana w dokumentacji klienta.

Dotyczy m.in. następujących obszarów życia:

- historii rodziny pochodzenia,
- historii relacji, w których występuje przemoc oraz poprzednich związków,
- historii interwencji związanych z przemocą,
- historii agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych,
- historii pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych,
- doświadczeń związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

Przyjęcie do programu będzie potwierdzone zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach grupowych. Kontrakt zawiera:

- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw

- w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi,
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy w rodzinie,
- zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu,
- zgodę kandydata na przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do realizacji założeń programu.

Podczas spotkania diagnozującego - osoby, u których rozpoznano uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających i psychotropowych są informowane, że w pierwszej kolejności powinny uczestniczyć w terapii uzależnienia.

Zawartość merytoryczna programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie obejmuje edukację oraz praktyczne ćwiczenia służące uczeniu się sposobów reagowania w sposób alternatywny do zachowań przemocowych.

Przekazywane treści edukacyjne dają uczestnikom programu możliwość przeformułowania własnych przekonań i postaw, które mają wpływ na stosowanie i usprawiedliwianie przemocy. Wiedza ta jest niezwykle istotna i niezbędna do rozpoczęcia pozytywnych zmian osobistych.

Oddziaływania edukacyjne będą się skupiać na następujących zagadnieniach:

- przemoc w rodzinie (m.in. rodzaje i formy, źródła, mechanizmy, mity i stereotypy podtrzymujące przemoc, role kobiece i męskie, role rodziców i dzieci),
- perspektywa prawna (konsekwencje stosowania przemocy),
- problem władzy i kontroli w relacjach interpersonalnych (m. in. cele stosowania przemocy, potrzeby sprawców związane z władzą i kontrolą, odpowiedzialność za przemoc),
- opracowanie tzw. planu bezpieczeństwa (planowanie i rozwijanie samokontroli poprzez poznanie mechanizmów zachowań agresywnych i przemocowych, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych oraz powstrzymywanie zachowań agresywnych),

- kształtowanie umiejętności rozpoznawania zachowań ryzykowanych prowadzących do uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz zależności występujących między zażywaniem środków psychoaktywnych a stosowaniem przemocy,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania emocji, konstruktywnego ich wyrażania, konstruktywnego wyrażania złości i gniewu, aktywnego i empatycznego słuchania,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów poprzez negocjacje, kompromisy,
- promowanie pozytywnych standardów i wartości (m.in. przejmowanie odpowiedzialności za związek, rodzinę, dostrzeganie praw drugiego człowieka),
- wpływ stosowania przemocy w rodzinie na rozwój psychiczny i zachowanie dzieci (m.in. uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji i dyscypliny w wychowaniu jako alternatywy stosowania przemocy),
- problematyka tolerancji i szacunku do osób starszych, niepełnosprawnych, chorych psychicznie, przewlekłe chorych (m.in. nauka pozytywnych zachowań oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, trudnych w kontakcie z w/w osobami).

Część korekcyjna stwarza uczestnikom programu możliwość:

- ćwiczenia w grupie nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania,
- pracy nad rozpoznawaniem oraz zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych na zajęciach oraz swoich własnych sytuacji życiowych,
- nauki skutecznej kontroli nad zachowaniami przemocowym w rodzinie,
- korygowania postaw i przekonań związanych z przemocą,
- nauki kontroli emocji, zachowań oraz odpowiedzialnego podejmowania decyzji w sytuacjach konfliktowych,
- uczenia się konstruktywnej komunikacji interpersonalnej,
- pracy z nawrotami zachowań przemocowych.

Praca korekcyjna będzie zawierała elementy treningu umiejętności psychospołecznych, kontroli złości i porozumienia bez przemocy w celu nauki nowych umiejętności prawidłowej komunikacji, sposobów konstruktywnego rozwiązywania sporów i konfliktów, aktywnego słuchania, itp.

Zajęcia w ramach niniejszego programu będą prowadzone w następujący sposób - pierwsza godzina zajęć będzie stanowiła część edukacyjną (wykładową), a kolejne przeznaczone będą na działania korekcyjne.

W procesie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych mogą być wykorzystywane następujące metody pracy:

- wykłady,
- dyskusje panelowe,
- „burza mózgów”,
- scenki/drama,
- materiał filmowy,
- analiza zadań domowych, prac pisemnych,
- praca indywidualna na tle grupy,
- informacje zwrotne,
- ćwiczenia umiejętności.

W celu dostosowania oddziaływań do potrzeb i możliwości grupy zakłada się możliwość modyfikowania programu.

V. Dokumentowanie realizacji programu

Wszystkie działania prowadzone w ramach programu powinny być dokumentowane na etapie rekrutacji, przeprowadzenia diagnozy wstępnej oraz pogłębionej, w trakcie realizacji zajęć indywidualnych i grupowych, podczas prowadzonego monitoringu oraz na etapie częściowej oraz końcowej ewaluacji programu.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone w ramach programu będą dokumentowane w formie:

- dokumentacji indywidualnej uczestnika,
- dokumentacji grupy (listy obecności, tematyka zajęć, liczba godzin, harmonogram zajęć i inne),
- sprawozdań,
- kwestionariuszy ankiet,
- innych dokumentów.

VI. Rekrutacja uczestników

Rekrutacja do programu będzie prowadzona przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle i będzie odbywać się poprzez:

- upowszechnianie informacji o programie na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy, podczas ewentualnych kampanii społecznych i akcji informacyjnych,
- współpracę z instytucjami, tj. sądem, prokuraturą, policją, zakładem karnym, ośrodkami pomocy społecznej, zespołami interdyscyplinarnymi, itd.,
- organizację spotkania informacyjnego z lokalnymi instytucjami pomocowymi (m.in. sąd, policja, ops) dotyczącego uruchomienia i organizacji kolejnej edycji programu oraz jego założeń, treści, form i sposobów realizacji.

Warunkiem przyjęcia osoby do programu powinno być uznanie przez nią faktu stosowania przemocy w rodzinie.

Uczestnikami programu mogą być osoby:

- skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych lub wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Do programu nie mogą zostać zakwalifikowane osoby:

- z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej (udział

takich osób w programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w realizacji zajęć edukacyjno-korekcyjnych),

- stosujące przemoc, wobec których rozpoznawane jest uzależnienie od alkoholu, i które powinny w pierwszej kolejności być kierowane na terapię uzależnienia.

W przypadku osób, których uczestnictwo w programie wiąże się z decyzją sądu, policji lub prokuratury, stosuje się powiadamianie tych organów w następujących kwestiach:

- przystąpienia do programu,
- każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
- zakończenia uczestnictwa w programie.

Uczestnik może wziąć udział w zajęciach kolejnej edycji programu z własnej woli lub po uprzednim skierowaniu przez właściwe podmioty.

Prowadzący może odmówić przyjęcia uczestnika do udziału w programie ze względów organizacyjnych lub ze względów bezpieczeństwa. Wówczas prowadzący lub organizator zajęć wskazuje inne możliwości pomocy lub możliwość skorzystania z udziału w programie w innym powiecie.

Fakt dobrowolnego uczestnictwa w programie oraz uzyskane informacje od uczestników programu dotyczące ich życia osobistego są objęte zasadą poufności, z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnianie czynów zabronionych przez prawo. O uczestnictwie w programie można informować wyłącznie instytucje i organizacje lub rodziny, które skierowały daną osobę do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Przeprowadzenie oceny pod względem spełniania wymagań przez potencjalnych uczestników programu należy do osób prowadzących zajęcia w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

Podczas zgłaszania i kwalifikacji osób do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych nie obowiązuje rejonizacja.

VII. Realizator programu

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie będzie Powiat Jasielski poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. W ramach realizacji programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle zatrudni osobę lub osoby do prowadzenia zajęć, które posiadają kwalifikacje określone w § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259), tj.:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Nadzór nad realizacją programu, zgodnie z założonymi celami i działaniami ukierunkowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów, będzie prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem programu będzie pracownik wyznaczony przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych prowadzonych dla osób stosujących przemoc w rodzinie będą monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, zarówno w trakcie realizacji programu oraz do 3 lat po jego zakończeniu. Monitoring będzie prowadzony poprzez kontakt z samym

uczestnikiem, jego rodziną, informacje uzyskane od służb i instytucji pracujących z uczestnikiem lub byłym uczestnikiem programu.

System monitorowania będzie obejmował:

- realizację zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie i po jego realizacji.

Działania monitorujące posłużą doskonaleniu oraz upowszechnianiu dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

W ramach ewaluacji uczestnicy programu wypełnią ankiety na temat przekazywanych treści, sposobu prowadzenia zajęć oraz korzyści osobistych - tego, co najbardziej cenne, a co warto zmienić.

Monitorowanie i ewaluacja oddziaływań programu będą obejmować między innymi:

- a) monitorowanie przebiegu procesu grupowego, w tym m. in.: efektów postrzeganych przez prowadzących i uczestników programu, dotyczących: postaw uczestników wobec przemocy, efektów treningu kontroli złości i agresji, sposobów prowadzenia i wartości programu ze strony uczestników;
- b) badanie efektywności poszczególnych etapów programu za pomocą kwestionariuszy ankietowych dotyczących zakresu realizowanych treści programu: przed rozpoczęciem oddziaływań, w trakcie trwania programu oraz po zakończeniu programu – dotyczących zakresu realizowanych treści programu;
- c) badanie efektywności programu poprzez przeprowadzenie badań ankietowych, między innymi na temat zmiany postaw i zachowań oraz poziomu zadowolenia z udziału w programie.

Ponadto, wskazane jest nawiązanie kontaktu z rodziną uczestnika w trakcie realizacji zajęć, a także po zakończeniu programu, jak również pozyskiwanie informacji od służb i instytucji pracujących z uczestnikiem lub byłym uczestnikiem programu.

IX. Miejsce realizacji programu

Zajęcia w ramach programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie będą realizowane w miejscu wskazanym przez Powiat Jasielski, tj. pomieszczeniu do pracy grupowej – sali dla ok. 10-20 osób z możliwością ułożenia krzeseł odpowiednio do potrzeb grupy, wyposażonej w sprzęt: tablice flipchart, rzutnik, itp. W miarę możliwości zostanie udostępnione pomieszczenie do pracy indywidualnej – pokój do konsultacji indywidualnych zapewniający atmosferę poufności (bez obecności innych osób).

X. Źródła finansowania programu

Środki na realizację i obsługę programu będą pochodzić z dotacji Wojewody Podkarpackiego.

Podsumowanie

Istotną rolę podczas rekrutacji i realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych będzie odgrywała interdyscyplinarność oraz współpraca instytucji, specjalistów z realizatorem programu, jak również z osobami prowadzącymi oddziaływanie.

Opracowanie

Magdalena Maculak

*Ośrodek Interwencji Kryzysowej
pozostający w strukturze
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle*

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch